

Schakend Nederland (1979) Prof. dr. H.J. van den Herik:

Computerschaak heeft de toekomst

Moet nu echt alles geautomatiseerd worden? Mogen we straks niets meer zelf doen, behalve misschien op een paar knopjes drukken? Wordt ons zelfs het schaakspel ontroofd door de voortschrijdende techniek op het gebied van problem-solving?

De computer is tot veel in staat en de vraag is waar de grens van zijn mogelijkheden ligt. Er zijn op dit moment schaakprogramma's zoals BELLE, Chess 4.7 en KAISSA, die al een respectabele speelsterkte bezitten. BELLE wordt zelfs geschat op 2100 ELO-punten. Ook het programma BS 66/76 van onze landgenoot Barend Swets moet niet onderschat worden.

Algezien van deze programma's, die gedraaid worden op hele grote en snelle machines, kunnen wij tegenwoordig onze krachten meten met de zakschaakcomputer. Zo staat het tenminste aangekondigd in de advertenties en reclame folders, die ons willen doen geloven dat zo'n apparaatje een volwaardige tegenstander is. Zo ver is het nog niet, maar dat is geen enkele reden om laatdunkend te doen over de zakschaakcomputers die op dit moment op de markt zijn. De machine schaakt en lang niet gek.

Hierbij is het goed te bedenken dat als u, schaker pur sang, een vijfkamp zou spelen tegen 5 van dergelijke machinetjes, die met ongeveer dezelfde kracht konden schaken, dammen, go, khala en backgammon spelen, u waarschijnlijk de wedstrijd zou verliezen. Misschien wel met 4-1.

In Amerika verschijnen tegenwoordig in de winkels in smeltreinaart allerlei microcomputers, gebaseerd op spelletjes, zoals "electronic football" en "electronic basketball". Zelfs bowlen en golf spelen wordt gestimuleerd met mikro's.

Tot nu toe hebben veel mensen altijd gedacht dat schaken zo duidelijk van lichamelijke sporten verschilt, dat het niet op een machine geprogrammeerd kan worden, omdat de menselijke geest niet te simuleren valt. Natuurlijk is dat probleem in de zakschaakcomputer niet opgelost. Sterker nog, de programma's die in zo'n machinetje zijn opgeslagen zijn anders van structuur; maar toch moet dit gezien worden als het begin van een ontwikkeling naar een volwaardige automatische tegenstander.

Een bekende vraag voor vele (huis)schakers is: "Zal ik zo'n zakschaakcomputer aanschaffen of niet?" Als u zo'n machine koopt met de gedachte een sterke(re) tegenstander in huis te halen, doet u er beter aan enige jaren te wachten, temeer daar de prijs, die nu voor velen een onoverkomelijk bezwaar is, dan ook wat lager zal zijn.

Bij de huidige stand van zaken moet u de zakschaakcomputer beschouwen op dezelfde manier als u een tiental jaren geleden tegen de zakrekenmachine aankeek: Duur maar aardig, ondanks het feit dat het rekentuing toen alleen nog maar in staat was tot optellen, aftrekken, vermenigvuldigen en delen.

Van alle kanten valt kritiek te beluisteren op de zakschaakcomputer: de één kan niet "en-passant" slaan op niveau x; de ander kan niet rokeren onder speciale kondities; de volgende laat zich soms foppen door een onreglementaire zet, of kent geen minopromoties. Allemaal waar, dit moet echter beschouwd worden als kinderziekten.

In de VS staan de tijdschriften vol met reclame's over zakschaakcomputers en ook in Nederland duiken ze veelvuldig op. Voor hen die geïnteresseerd zijn in machinetjes die vanuit Nederland verkrijgbaar zijn, volgt hieronder enige informatie.

(I) Chess Challenger "10" (prijs f 695,-)

In Nederland verkrijgbaar bij W. Goes, Technische Handelmaatschappij B.V., Postbus 311, Tel. 020-456451 (Importeur, Amstelveen) of bij Bron Electronics Tilburg/Amsterdam, 013-421721 of 020-927025

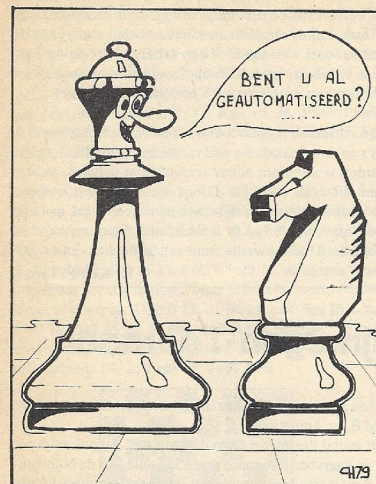
en soms bij V. en D., ofschoon die meestal heel snel door hun voorraad heen zijn.

Opmerking: Er zullen ongetwijfeld ook nog wel oude Chess Challengers te verkrijgen zijn. Deze waren goedkoper, speelden echter slechter en hadden moeite met de lange rokade voor zwart. A.s. zomer komt een sterk verbeterde versie van de Chess Challenger "10" uit.

(II) Compu Chess II (prijs f 725,-)

Verkrijgbaar o.m. bij Schaakhuis "De Haan", Hommelseweg 284, Arnhem, 085-432696.

Opmerking: De heer Mix (van Schaakhuis "De Haan") raadt iedere aspirant-koper aan zijn verwachtingen aangaande de capaciteiten van Compu Chess II niet te hoog te spannen. De apparaatjes blijken vaak niet aan de verwachtingen te voldoen, kennelijk omdat men hoopt te verliezen van de machine en dat blijkt zelfs voor iemand met een pionnendiploma een moeilijke opgave. (Over een paar jaar is de belangstelling eveneens weg, omdat men weet dat men toch verliest!)

(Overgenomen uit het blad 'Computable' van februari 1979)

(III) Boris (prijs in Engeland £ 200,-)

(prijs in VS \$ 299,50 Chalfitz Dept. 704, 856 Rockville Pike, Rockville md. 20852).

Verkrijgbaar bij ITEP (België) Tel. 02-3747539.

In Nederland is nog geen dealer voor Boris gevonden.

Boris verschilt van Compu Chess II en Chess Challenger "10" in uitvoering, doordat hij bestaat uit een houten kistje met 2 compartimenten. Eén gedeelte voor de computer, en een doosje voor de stukken; verder hoort er een los bord bij te zitten.

Er wordt beweerd dat Boris in enkele wedstrijden zowel Chess Challenger "10" als Compu Chess II verslagen heeft. Welke waarde men hieraan moet hechten is niet duidelijk, vooral niet als ik u hier 2 regels citeer uit de advertentie in "American Way" van juni 1978 citeer:

"Like his big brothers, BORIS even talks to his opponents, with messages programmed into his almost human brain". en

"He can certainly unnerve you at any time with a comment like "I expected that" or "Is this a trap?"."

De ontwikkeling van het computerschaak is in volle gang. Als u een zakschaakcomputer met de juiste instelling koopt, kunt u er veel plezier aan beleven. Denk eraan: het ding is nooit stom, maar misschien wordt hij/zij nog wel eens slimmer dan u. Dat heet Artificial Intelligence.

JAAP VAN DEN HERIK

Schakend Nederland - April 1979 Prof. dr. H.J. van den Herik: Computerschaak heeft de toekomst

N.B.: Getuige bovenstaand artikel, was Jaap al zeer vroeg in schaakcomputers en computerschaak geïnteresseerd. Op het moment van publicatie, bestond de CSVN nog niet eens en moest zijn prachtige en zeer leesbare proefschrift met de titel "computerschaak, schaakwereld en kunstmatige intelligentie" (uit 1983) nog verschijnen. Nog geen drie weken geleden zag ik hem in Leiden om medewerking te verlenen bij de doorstart van de CSVN. Wat een charisma heeft die man, en wat heeft hij in al die jaren veel betekend voor het computerschaak in Nederland maar ook ver daarbuiten. Bedankt Jaap voor alle artikelen uit Schakend Nederland!

**Ik zag een leuk filmpje met Jaap in de hoofdrol op:
<http://www.youtube.com/watch?v=UohvAmZGO-U>**